

Kadınlar ve Erkekler arasında Eşitlik Üstüne 4. Avrupa Bakanlar Konferansı (İstanbul, 13-14 Kasım 1997)

DEMOKRASİNİN TEMEL BİR ÖLÇÜTÜ OLARAK KADINLAR VE ERKEKLER ARASINDA EŞİTLİK ÜSTÜNE DEKLARASYON

Kadınlar ve erkekler arasında eşitlik üstüne 4. Avrupa Bakanlar Konferansı'na(İstanbul, 13-14 Kasım 1997) katılan bakanlar;

- çoğulcu demokrasinin ilkelerinin, yasalar egemenliğinin ve insan haklarına saygının- Avrupa Konseyi'nin kılavuz ilkeleridirler- aralarındaki işbirliğine temel oluşturduğunu göz önünde tutarak;
- Avrupa Konseyi'ni büyümeye ve Avrupa toplumlarını çok büyük dönüşümlere götüren önemli siyasal değişikliklerin yakın geçmişte yer aldığını hatırlarında tutarak;
- Kuruluş'un İkinci Zirvesi çerçevesinde 10 ve 11 Ekim 1997 tarihinde Strasbourg'da bir araya gelen Avrupa Konseyi üye ülkelerin Devlet ve Hükümet Başkanlarının, "kadın ve erkeklerin, siyasal alan da içinde olmak üzere daha dengeli bir temsiline önemi" ni vurguladıklarına, "kadınlar ve erkekler arasında somut fırsat eşitliğinin gerçekleştirilmesi için sürekli bir ilerleme" çağrısında bulduklarına işaret ederek;
- Avrupa Konseyi üye devletlerince Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi önünde ve 16 Kasım 1988 kadınların ve erkeklerin eşitliği üstüne Deklarasyon çerçevesinde altına imza konulan ve Bakanlar Komitesi'nin(11 Temmuz 1995) Birleşmiş Milletler Dördüncü Kadın Konferansı'na(Pekin, Eylül 1995) iletisinde de yinelenen taahhütleri anımsayarak;
- 1990'lı yıllarda Birleşmiş Milletler'in dünya konferanslarında uluslararası toplulukça onaylanan metinlerde öne çıkarılan, özellikle Pekin Konferansı'nda kabul edilen Eylem Platformu'nun stratejik amaçlarıyla, Dördüncü Dünya Konferansı için gerçekleştirilen Üst Düzey Bölgesel Hazırlık toplantısında(Viyana Ekim 1994) kabul edilen Bölgesel Eylem Platformu'nun stratejik amaçları içinde bulunan hedefler ve tavsiye kararlara taahhütleri yineleyerek;

- yüzyılın ikinci yarısı boyunca kadınların toplumdaki statüsü, rolü ve katkısında önemli değişikliklere karşın, yetkinin, sorumlulukların paylaşımında, kaynaklara erişimde hâlâ önemli eşitsizlikler olduğuna büyük bir kaygıyla işaret ederek,
- kadınlar ve erkekler arasında eşitlik üstüne 1., 2. ve 3. Avrupa Bakanlar Konferanslarında (Strasbourg 1986, Viyana 1989 ve Roma 1993) onaylanan metinleri, "Eşitlik ve Demokrasi: Ütopya mı, Meydan Okuma mı?" Konferansı (Strasbourg, Şubat 1995) sonuçlarını ve genel olarak Avrupa Konseyi'nin eşitlik ve demokrasi üstüne çalışmalarını çıkış noktası yaparak,
- iş ve aile yaşamının uzlaşması üstüne Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin N° R (96) 5 tavsiye kararı'nı anımsayarak;
- toplumların eşit olarak kadınlardan ve erkeklerden oluştuğuna, kişiler arasındaki en yapısal ayrılıkların başında cinsiyetin geldiğine göre siyasal karar alma sürecinde kadınların ve erkeklerin eşit olarak temsil edilmelerinin demokratik toplumun daha iyi işleyişini güven altına alacağına altını çizerek;
- kadınlar ve erkekler arasındaki eşitliğin başarıya ulaştırılması girişimlerinin yalnız kadınların sorunu olduğu biçiminde dikkate alınmaması gereğinin, kadın, erkek toplumun tüm bireylerini tümüyle içine aldığına, bir bütün olarak toplumun kaygısı olmaya başladığını vurgulayarak;
- kadınlar ve erkekler arasındaki eşitliğin sağlanmasına erkeklerin daha çok katılımının zorunlu olduğunu göz önünde bulundurarak;

Aşağıdaki değerlendirmeler üzerine görüş birliği içindedirler:

Demokrasinin pekiştirilmesi, insan haklarının- sivil, siyasal, ekonomik, toplumsal ve kültürel-herkes için eksiksiz sağlanması ve korunması yönündeki araştırma ve taahhütlerin oluşturduğu sonsuz, dinamik bir süreç içinde ilkelerinin derinleştirilmelerini, açıklığa kavuşturulmalarını gerekli kılar;

Kadınlar ve erkekler arasındaki eşitliğin yaşama geçirilmesi gerçek demokrasiye giden sürecin ayrılmaz bir parçasıdır. Bunun vazgeçilmez önküşulu olarak da kadın ve erkek, toplumun tüm bireylerinin yaşamın her alanına katılmaları tümüyle güvence altına alınmalıdır. Demokrasi, cinsiyetler bilincine ve duyarlılığına ulaşmalıdır;

Bu, gerek adaletin yerine gelmesi gerekse kadınların yetkinliklerini, becerilerini ve yaratıcılıklarını bilmezlikten gelmeyi sürdürmesi artık olanaksız gerçek demokrasiye ulaşmada bir gereksinim olarak cinsiyetler dengeli temsili içerir;

Kadınların, siyasal ve kamusal yaşama katılımlarına ve cinsiyetler dengeli temsillerine ilişkin olarak karşılaştıkları engellerin kimileri başta siyasal partiler olmak üzere siyasal kurumların, seçim sistemlerinin yapılarından ve işleyiş biçimlerinden kaynaklanmaktadır. Bu alandaki değişiklikler, ancak kadınların yetkilendirilmelerinden, kadınların az sayıda temsil edildiğini artık sergileyen siyasal temsil ve karar alma yöntemlerimde köklü bir reformun ivedililiğini kavratarak erkeklerle yapıcı bir diyalogtan geçmektedir;

Kamusal yaşamda ve demokraside kadınların dışlanması yapısal bir etken olup ekonomik ve siyasal erkin kadınlar ve erkekler arasında eşitsiz biçimde dağılımına, kadınların ve erkeklerin toplumsal rolleri üstüne varolan davranışsal basmakalıplara ilintilidir. Bu basmakalıpsal toplumsal roller hem kadınların hem de erkeklerin gizilgüçlerini değerlendirme olanaklarını sınırlandırmaktadır;

Eşitlik, her düzeyde yapısal bir değişime ve son çözümde yeni bir toplumsal düzene varabilmek üzere yerleşik egemenliğin yapılanmalarına, cinsiyetlerin basmakalıp rollerine olumlu ve dinamik bir biçimde meydan okumayı zorunlu kılar;

Erkeklerin ve özellikle karar alma yetkili olanlarının kadınlar ve erkekler arasındaki eşitliğin başarıya ulaştırılmasında oynayacakları önemli bir rolü vardır;

Siyasal, kamusal ve mesleki yaşam alanlarında karar alma sorumluluklarını kadınlarla daha eşitçe paylaşmanın yanısıra erkeklerin özel yaşama, özellikle çocukların, ailenin ve evin günlük bakımı sorumluluklarına daha fazla katılmaları, tüm bireylerin yaşam niteliğini yükseltecektir;

Bakanlar,

1. Hedefin, adaletin ve evrensel insan haklarının daha derinlemesine somutlaşmasına ve de cinsiyet dengeli temsil sayesinde demokrasinin zenginleşmesine götüren kadınların ve erkeklerin eşit olduğu bir demokrasiyi başarıya ulaştırmak olduğunda ANLAŞIRLAR;
2. Bu hedefin, kadınların yetkilendirilmeleri aracılığıyla, eşitlik ortak amacı için uğraş veren kadın erkek işbirliği aracılığıyla siyasal, kamusal ve yaşamın diğer tüm alanlarını ilgilendiren farklı bilim dallarına dayalı ve özgün stratejilerle sürdürülmesinde ANLAŞIRLAR;
3. Kadın erkek eşitliğinin gerçekleşmesinin yalnız hükümetlerin değil bir bütün olarak toplumun da görevi olduğunu DOĞRULARLAR;
4. Kadınlar ve erkekler üzerindeki etkisini belirlemek, karar sürecini ilerletmek, geliştirmek için hangi düzeyde olursa olsun her politikada, her programda cinsiyet bakış açısının özümlemesi zorunluluğunu VURGULARLAR;
5. Cinsiyet bakış açısının özüne uygun insan ve mali kaynakların yaratılmasında, var olan her türlü maddi kaynakların değerlendirilmesinin, bu kavramın uygulamaya başarılı biçimde konulması için güvence altına alınması gereğinin ALTINI ÇİZERLER;
6. Cinsiyet eşitliği yaklaşımını özümlemeye önemli bir önkoşul olarak, cinsiyet bakış açısından erkekler ve kadınlar üstüne araştırma ve istatistiklere destek vererek her yönüyle yaşam koşullarında erkekler ve kadınlar üstüne bilgilerin ilerletilmesi zorunluluğunu VURGULAR;
7. Erkeklerin eşitliğin gerçekleştirilmesinde oynamaları gereken rolün altını çizer, erkekler için özgün stratejilerin geliştirilmesi gereğinde ANLAŞIRLAR;

8. Eşitliğin gerçekleştirilmesi sürecinde erkeklerin rolünü destekleme hedefli yeni etkinliklerin kadın erkek eşitliği alanında yürütülmekte olan etkinliklere tamamlayıcı olmaları gereğinde ANLAŞIRLAR;

9. Demokrasinin temel ölçütü olarak kadınlar ve erkekler arasında eşitlik hedefli, birçok bilim dalına dayalı stratejileri içeren ve işbu deklarasyona da ilişitirilmiş olan yol gösterici bir liste üzerinde ANLAŞIRLAR;

10. Hükümetleri, başta toplumsal taraflar, kamu üst düzey görevlileri olmak üzere tüm kurumları ve ilgili grupları, ilişikte belirtilen girişimleri uygulamaya, güçlendirmeye ve yaymaya TEŞVİK EDER;

11. Avrupa Konseyi Bakanlar komitesi'ne, işbu deklarasyondaki ve özellikle aşağıda sıralanmış olan hedeflerin başarıya ulaştırılmasında gerekli tüm önlemleri alması için TAVSİYE KARARINDA BULUNUR:

hükümetlerarası işbirliği çerçevesinde:

- karar alma sürecinde kadınların ve erkeklerin cinsiyetler dengesi ilkesine göre temsil edilmelerinin bir bütün olarak topluma yararsallığı ve çıkarsallığı konusunda kamuoyunu uyaran kamusal kampanyalar tasarlamak, başlatmak ve destek olmak;

- karar alma sürecinde kadınların ve erkeklerin cinsiyetler dengesi ilkesine göre temsil edilmelerini başarıya ulaştırmak için alınan önlemlerin etkilerinin değerlendirilmelerinden ve etkin uygulamalarından oluşan bilgi ve deneyimlerin üye devletler arasında birarada toplanmasını teşvik etmek ve örgütlemek;

- karar alma sürecinde kadınların eksik temsiline önüne geçecek önlemleri saptamak üzere seçim sistemlerinin cinsiyetler açısından etkisinin değerlendirmesini de içeren araştırmaları destekleyip yürütmek;

- gelecek için bir görüş, ataerki sonrası bir toplum görüşü hazırlamak üzere erkeklerin ve kadınların birçok konuyu eşitlik bakış açısından birlikte tartışacakları mitingler, seminerler ve konferanslar örgütlemek;

- kadınlara karşı şiddetle savaşım çerçevesinde Avrupa çapında konuya ilişkin yasal bir zemin hazırlanmasını göz önünde bulundurmak;

- kültürel işbirliği Konseyi'ni ve onun Eğitim Komitesi'ni, kadınlar ve erkekler arasında eşitlik Yürütme Kurulu'yla birlikte, cinsiyetler eşitliğine dayalı eğitimi ve eğitim sisteminin her aşamasında basamaklılardan arındırılmış bir eğitimin sağlanmasını hedefleyen bir Uzmanlar Grubu oluşturmaya çağırarak;

Avrupa Konseyi Sekreterliği'nde :

- Avrupa Konseyi'nin her aşamasında cinsiyetler dengeli temsili sağlamak;

- Avrupa Konseyi'nin karar alma konularında, altına inilmesinin sakıncalı olacağı bir sayıda kadın çalışanların bulunması yolunda sayısal hedefler konulmasını teşvik etmek.

Bakanlar ayrıca:

- Avrupa Konseyi'nin tüm organlarında ve etkinliklerinde cinsiyet bakış açısının özümlemesini sağlamak, bütçe ve programlarla ilgili tüm organlarının çalışmalarında cinsiyete bakış açısının özümlemesini güvence altına almaya teşvik etmek;
- üye Devletler'in demokratik yükümlülüklerini yerine getirmelerinin izlenmesinde kadınlarla erkekler arasında eşitliğin gerçekleşmesinin yer aldığını güvence altına almak üzere **Bakanlar Komitesi'ne tavsiye kararında bulunur.**

DEKLARASYONA EK;

DEMOKRASİNİN TEMEL BİR ÖLÇÜTÜ OLARAK KADINLARLA ERKEKLER ARASINDA EŞİTLİĞİN SAĞLANMASINI HEDEFLEYEN BİRÇOK BİLİM DALINA DAYALI STRATEJİLER

A. SİYASAL VE KAMUSAL YAŞAMDA EŞİTLİK

Hükümetler,

Kamuoyunu bilgilendirmek ve duyarlılığını artırmak amacıyla:

- karar alma yetkisinin kadınlar ve erkekler arasında eşit paylaşımının demokrasiyi güçlendirdiğini ve zenginleştirdiğini belirten siyasal bir deklarasyon öngörmeye, cinsiyetler dengesi hedefini yaşama geçirmeye girişmeye;
- seçimlerle veya seçimsiz belirlenen kamu mevkilerinde kadın ve erkek oranları ayrıntılarını düzgün aralıklarla izleyip yayımlamaya;
- her aşamada karar mekanizmalarına kadınların girmesini önleyen engeller üstüne araştırmalar sağlamaya, sonuçlarını yayımlamaya;
- kadınların şanslarını olumsuz etkileyen etkenleri ortaya çıkarmak üzere atamalarda uygulanan kamusal yöntemler çerçevesinde kullanılan seçme ölçütleri üstüne çözümleme ve çalışmaları desteklemeye, örneğin durumu izlemekle yükümlü hükümete bağlı bir organ oluşturarak bunların yok edilmesini getirecek önlemler almaya girişmeye;
- karar alma sürecinde cinsiyetler dengeli bir temsilin önemini bilincini yükseltmek üzere geniş kesimleri olduğu kadar örneğin atamaları kararlaştıran özgün kesimleri de hedefleyen kamu kampanyalarını desteklemeye;
- siyasal yaşama katılmanın ve cinsiyetler dengeli bir temsile sahip olmanın önemi konularında halkı ve özellikle gençleri bilgilendirmeyi hedefleyen eğitim ve yetiştirme etkinliklerine girişmeye;

Herürlü ayrımcılığın önüne geçmek, siyasal ve kamusal yaşamlarında cinsiyetler dengesini güven altına almak amacıyla:

- seçim sistemlerinin seçimlerle belirlenen organlarda kadınların siyasal temsiline olan değişken etkilerini yeniden gözden geçirmeye, ve gerektiği durumlarda cinsiyetler dengeli bir temsili sağlamak üzere bu sistemleri uyarlamaya veya değiştirmeye;
- kadınları siyasal ve kamusal yaşama katılmaları için yüreklendirmek, yetkilendirmek üzere özel önlemler alınmasını sağlamaya, savunmaya;
- hükümet tarafından yapılan kamusal atamaların tümünde, kadınların atanmalarında ulaşılmaması hedeflenen sınırlar ve sayılar koyarak ve saydam, hesabı verilebilir atamaları, uygulamaları destekleyerek cinsiyetler dengeli temsili teşvik edici önlemler almaya;

- hükümete bağlı danışma komite ve konseylerini kendi karar mekanizmalarında cinsiyetler dengeli bir temsile ulaşmalarını teşvik etmeye;
- hükümet tarafından kurulmuş tüm finans kurumlarında cinsiyetler dengesini, her aşamada komitelere az temsil edilen cinsiyetten kişiler atama örneği yöntemlerle sağlamaya, ve diğer tüm finans kuruluşlarında cinsiyetler dengesini sağlamaya;
- bakanların veya hükümetin kendisinin kamusal komitelere v.b. yaptığı tüm atamalarda, uygun yasal ve/veya idari önlemleri kabul ve icra etme, özel hüner ve bilgileri olan kadın ve erkekleri(uzmanlar) kapsayan bir veriler bankası oluşturma, erkek ve kadınların temsilini gösteren sayıları yayımlama gibi yöntemlerle cinsiyetler dengeli temsile uyulmasını güvence altına almaya ve diğer atama organlarını benzeri bir siyaset izlemeye teşvik etmeye;
- işverenleri, siyasal yaşama katılanlara, iş yaşamından zaman ayırma hakları olmasına izin vermeye teşvik etmeye;
- uygun hertürlü önlemler, programlarla, siyasal yaşamda, hükümetlerde, siyasal partilerde ve/veya sivil toplum kuruluşlarında cinsiyetler dengesine arka çıkmaya;
- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne veya Kuruluş'un diğer organlarına Avrupa Konseyi'nce yapılacak seçimler için belirlenmiş ulusal adaylar listesinde cinsiyetler dengesini hedef edinmeye çağrılır.

Siyasal Partiler:

- bir kişinin aynı siyasal mevkide harcayacağı dönem sayısını sınırlamayı göz önünde bulundurmaya;
- aynı anda işgal edilebilecek siyasal mevki sayısına sınırlama getirmeyi göz önünde bulundurmaya;
- parti içinde ve parti yapılanmalarında cinsiyetler dengesi siyasetini onaylamaya ve desteklemeye, bu hedefin üstesinden gelmede gerekli önlemleri saptamaya;
- seçimle gelen temsilcilerin statü ve çalışma koşullarını, siyaset yapmayı aile sorumlulukları olanlar için de çekici kılacak biçimde düzenlemeyi göz önünde tutmaya çağrılır.

Siyasal Partiler, sendikalar, işveren kuruluşları ve diğer ilgili kuruluşlar:

- ayrımcı uygulamaları kaldırmaya, cinsiyete dayalı bakış açısını programlarına işlemeye, yönetici ve karar mekanizmalarına kadınların erkeklerle eşit biçimde girebilmelerini güvence altına almaya;
- parti/örgüt içindeki etkinlikleri sırasında çocuklarının geçici bakım hizmetlerini karşılamak için gerekli bir tazminat sistemini üyelerinin hizmetine sunmaya, aile gereksinimlerini dikkate alarak toplantı saatlerini düzenlemeye;

- cinsiyetlerin etkileniş değerlendirmesini uygulayarak yapılarını ve siyasetleri yeniden gözden geçirmeye ve uyarlamaya;
- kadınların sorumluluk mevkilerine yükselmesi hedefine özgü siyasetler ortaya koymaya;
- kadınların bu mevkilere seçilmesini veya atanmasında doğrudan veya dolaylı olarak ayırım gözeten tüm engelleri yoketmek üzere seçme ve atama yöntemlerini yeniden gözden geçirmeye;
- parti ve örgütlerin her düzeyinde cinsiyetler dengeli temsile ayrıcalık tanımayı hedefleyen eğitici girişimlerde bulunmaya;
- parti/örgütlerin programını etkilemek ve kadın adayların atanmasını sağlamak üzere kuruluşlarında kadın birimlerini güçlendirmeye çağrılır.

Sivil Toplum Kuruluşları:

- etkinliklerini siyasal sistem ve siyasal kurumlarda eşitlik için çalışan baskı grupları olarak geliştirmeye;
- kadınları sivil ve siyasal hakları konusunda bilgilendirme hedefli etkinlikleri başlatmaya ve/veya geliştirmeye;
- siyasal ve kamusal yaşamda cinsiyetler dengeli temsili hedefleyen kadın ve erkekleri eğitici hertürlü yetiştirme programları örgütlemeye;
- siyasal ve kamusal yaşamda cinsiyetler dengeli temsil doğrultusunda çalışan örgütler ağı oluşturmaya;
- cinsiyetlerin etkilenmesi değerlendirmelerini sistemler, kuruluşlar ve siyasal programlar çerçevesinde yürütmeye çağrılır.

B. EKONOMİK VE İŞ YAŞAMINDA EŞİTLİK

Hükümetler;

ayrımcılığı önlemek ve cinsiyetler dengesini güvence altına almak üzere:

- kadınların ekonomiye ve ekonomi karar alma sürecine tam ve etkin katılımlarını sağlamaya ve güçlendirmeye;
- medyada yönetim düzeyinde kadın çalışanlarının sayısının artırılmasını teşvik etmeye, desteklemeye;
- üreme olanakları ve yükümlülükleri yüzünden kadınlara karşı ayrımcı uygulamaları, örneğin işe alma sırasında hamileğe herhangi biçimde değinilmesini yasaklayarak ortadan kaldırmaya;

- kendi yapılarının ve uygulamalarının ayrımcı olmamasını güvence altına alarak başka işverenlere örnek oluşturmaya, bu amaca ulaşmak için, ayrımcı olmayan saydam bir personel politikası ve uygulamasını benimseme, işe alma ve terfi heyetlerinde, çalışma yöntemlerini denetlemede kadınların ve erkeklerin dengeli temsil edilmesi gibi yollarla kamusal yüksek düzey görevlerde kadınların sayısını artırıcı önlemler almaya;

- toplumsal tarafları, örneğin bazı işverenlerle kadın kuruluşları ve örgütlerinin kadınların terfisi planlarını ortaklaşa oluşturarak karar alma mekanizmalarında kadınların sayısını artırmayı hedefleyen siyasalar benimsemelerini teşvik etmeye;

- işverenleri, insan kaynakları politikalarının değişmez bir parçası olarak işyerlerinde fırsat eşitliği politikasını benimseye, uygulanmalarına geçilmesi, uygulamanın izlenmesin ve değerlendirilmesinin güvence altına alınması için gerekli mali ve insan kaynakları tahsis etmeye teşvik etmeye;

eşit işe eşit ücret ve eşit muameleyi güvence altına almak üzere:

- kadın ve erkeklerin eşit işe eşit ücret haklarını kesin kılmak üzere yasalar çıkarıp uygulamaya koymaya;

- kadınların ve erkeklerin eşit muamele, fırsat ve ücret haklarını kesin kılan yasaları çıkarıp uygulamaya koymaya, hukuki yardım, danışma, maddi destek ve hukuk mekanizması hakkında bilgi sağlayarak adalete başvuruyu güvence altına almaya;

- emek piyasasında cinsiyetler dağılımını, ekonomi alanında karar alma da içinde olmak üzere kadınların üst düzey konumlara girmelerini izlemeye;

Yetiştirme alanında:

- gelişme olasılıkları gösteren alanlarda olduğu kadar özellikle bilim, bilişim ve iletişim teknolojileri alanlarında da kadınların becerilerinin ilerletilmesini desteklemeye;

- toplumsal tarafları, kadınlar için öz-gelişim ve öz-yönetim kursları gibi eğitim programları ve yetiştirme kursları sağlamaya; cinsiyetlerden birinin daha az temsili durumunda az sayıda bulunan cinsiyet çalışanlarına işin özgün fırsatlarını yakalamalarına olanak tanımak üzere özel yetiştirme kurslarının sağlanması gerekir;

- kendi işyerlerini kurmak isteyenlere, işyeri kuran kadınların karşılaştıkları güçlükleri göz önünde bulundurarak, kredi alma kolaylıkları da içinde olmak üzere destek, danışma ve yetiştirme olanakları sağlamaya;

- özellikle genç kadınları, iş piyasasına yeniden dönmeye çalışan kadınları ve işsiz kadınları hedefleyen danışma ve yetiştirme önlemleriyle kadınları etkin biçimde iş piyasasına katılmaya teşvik etmeye;

Duyarlık düzeyinin artırılması alanında;

- yargıçlar, avukatlar için yetiştirme kursları sağlayarak cinsiyetler olgusuna duyarlı bir yargı sistemini teşvik etmeye;

- özümlemenin etkin ve görünür biçimde uygulandığı koşullarda hükümet üyeleri, üst düzey kamu görevlileri, ve diğer yönetim görevlileri için eğitici kurslar sağlamaya;
- kadınların ve erkeklerin demokratik toplumdaki rolleri ve eşitliğe katkıları konusunda öğretmenlerin duyarlık düzeyini artırmaya;
- memurları yetiştirme programlarına kadın-erkek eşitliği kurslarını da katmaya;
- medyanın kendi çalışanlarını kadın erkek eşitliği konusunda duyarlık yükseltici kurslar sağlamasını teşvik etmeye;

Sendikalar, İşverenler, Siyasal Partiler ve diğer ilgi kuruluşlar benzeri toplumsal taraflar:

- genellikle kadınlarca yürütülen meslekleri yeniden değerlendirerek geleneksel kadın ve erkek meslekleri arasındaki ücret ayrımlarını kaldırıcı girişimlerde bulunmaya; bu yeniden değerlendirme süreci hem kadın hem de erkekler tarafından gerçekleştirilmelidir;
- tüm ücret görüşmelerinde kadın ve erkeklerin dengeli katılımları ve de kadınların yeteneklerine saygı sayesinde cinsiyete dayalı bakış açısını güvence altına almaya;
- kadın ve erkek çalışanları eşitlikçi bir temelde yetiştirme programlarını güvence altına almaya;
- özel yetiştirme kursları sayesinde kadınların uzmanlıklarını, biligilerini ve yeteneklerini pekiştirici programları onaylamaya;
- kadınları az temsil edildikleri karar alma mevkilerine terfilerine yönelik özgün siyasaları onaylamaya;
- işe alma işlemleri, iş önerileri, başvuranların seçimi, yetiştirme programları ve terfiler çerçevesinde benimsenmiş belgeleri ve uygulamaları irdeleyerek ve gerekirse değiştirerek fırsat eşitliğini insan kaynakları politikasına katmaya,
- işyerinde kadınların ve erkeklerin karşılaştırmalı durumuna ilişkin sürekli bir tanı oluşturulmasında kullanılacak istatistiksel verileri düzenli olarak toplayıp güncelleştirmeye;
- başta yönetim, işe alma ve yetiştirmeden sorumlu en üst düzey yönetim olmak üzere şirketin çalışanlarının bilincini eşit şanslar konusunda artırmaya, onları eğitmeye;
- çalışan kadınların ve erkeklerin onurunu(ref: Avrupa Sosyal Şartı 26. Maddesi(yenilendi)) korumaya yönelik yasal ve yönetsel önlemler veya toplu sözleşmeler onaylayarak işyerinde cinsel tacizle savaşmaya ve bu önlemlerin uygulanmasını sağlamak üzere işverenler için duyarlık artırıcı kampanyalar, isteklendirme, danışma, destek ve gerekirse davacıları temsil etme gibi etkinlikleri desteklemeye;
- kariyer beklentileri, şirketin beklentileri(kariyer planlaması üstüne tartışma)konularında işverenlerle çalışanlar arasında düzenli toplantılar düzenlenmesini teşvik etmeye;

- tüm etkinliklerinde özümlemenin yerine getirilişini güvence altına almaya çağrılır. Bu, tüm memurlarını kadınlar ve erkekler arasındaki dengesizliğin sonuçları üstüne yetiştirerek cinsiyet eşitliği bakış açısını benimseme siyasal sürecinin (yeniden)örgütlenmesini, ilerletilmesini ve gelişmesini de beraberinde getirir.

C. AİLE SORUMLUKLARININ SİYASİ VE İŞ YAŞAMLARIYLA UZLAŞMASI

Hükümetler:

- başta ailesel hak ve sorumlulukların eşit paylaşımı olmak üzere kadınların ve erkeklerin ailede ve toplumda uyumunu, işbirliğini sağlamaya, insanların işlerini aile yaşamıyla birlikte yürütmesini olası kılacak ulusal siyasetleri desteklemeye;

- kadınlar ve erkekler arasında iş ve aile sorumluluklarının paylaşımının bir bütün olarak toplum için kazanım oluşturduğunu tanımaya, bu yaklaşımı desteklemeye;

- ebeveynsel sorumlulukların kadınlar ve erkekler arasında eşit paylaşımını teşvik etmeye yönelik uygun yasaları, isteklendirmeleri ve/veya önlemleri -bu esnek çalışma modellerini, uygun emeklilik reformlarını, ailesel altyapılarını, uygun toplumsal hizmetleri içerebilir- onaylamaya;

- çocuklar için olsun, kadın veya erkek bağımlı kişiler için olsun bakım hizmetlerini veya bu kimselerin ailesel sorumluluklarını yerine getirmede yardımcı olacak başka hizmetleri kollamaya ve teşvik etmeye;

- ailesel veya eğitimsel nedenlerle gerekli ve tüm iş yaşamı boyunca uygulanabilir izin modellerini onaylamaya, kadınların ve erkeklerin çıkarlarını dikkate almaya yönelik, anneler ve babalar arasında eşitçe paylaşılan, görece esnek kullanılan uygun annelik ve babalık izin modellerini gerekirse teşvik etmeye, sunmaya;

- çalışma modellerinin artan çeşitliliğine koşut sosyal sigorta planları ve vergi sistemlerini güncelleştirmeye, en başta, kısmi zaman, geçici, mevsimlik ve evde çalışanlar için özellikle işsizlik ve emekli aylıkları alanlarında iş hukukunun ve sosyal sigortanın eksiksiz korunmasını güvence altına alacak programlar onaylamaya çağrılır.

İşverenler:

- isteyenlere uygun bir sigorta zemini üzerinde anlaşılması koşuluyla örneğin kısmi zaman çalışma ve de uzaktan çalışmayı(tele-iş, evde-iş) kolaylaştırarak kadın, erkek çalışanlarının ailesel yükümlülüklerini ve sorumluluklarını yerine getirmelerine olanak tanıyacak esnek iş uygulamalarını desteklemeye ve geliştirmeye;

- ebeveynsel sorumluluklarla işi uyumlu kılan çalışma koşulları temeline dayalı terfi olanakları da içinde olmak üzere kariyer ilerlemesini desteklemeye;

- çalışanlarına çocuk bakımı ve benzeri aile hizmetlerinin sunulması için mali veya başka biçimlerle katkıda bulunmaya;

- toplantıları ve yetiştirme kurslarını normal çalışma saatleri içinde düzenlemenin de arasında olduğu yöntemlerle işin, aileler için esnekliği kolaylaştıracak biçimde örgütlenmesini teşvik etmeye çağrılır.

Toplumsal taraflar;

- toplu sözleşmelerin, anne ve babalar için izinler, kısmi zaman çalışma, esnek iş uygulamaları gibi çalışma ve aile yaşamlarının uyumunu gözeterek düzenlemeler içermesini güvence altına almaya çağrılır.

D. DEMOKRATİK BİR TOPLUMDA EŞİTLİĞİN SAĞLANMASI: ERKEKLERİN ROLÜ

Hükümetler:

Eşitliğin özümlemesini ve eşitliğin bir bütün olarak tüm toplumun sorunu olduğu olgusunun anlaşılmasını sağlamak amacıyla:

- erkekleri sorumluluk alanları çerçevesinde işlerinde cinsiyet bakış açısını benimseyerek eşitliği sağlamalarını teşvik etmeye;
- erkekleri, kendi alanlarında, kadınlarla erkekler arasında denge amaçlı siyasal girişimlerin etkileri ve sonuçlarını değerlendirmelerini teşvik etmeye;
- erkeklerin babalık rollerine sahip çıkmalarının işleri için bile olumlu bir işaret olduğunun tanınması amacıyla şirket ve yönetim şeflerini hedefleyen etkinlikleri üstlenmeye;
- kamusal yaşama katılan herkesi davranışlarında yüceliği teşvik etmeye, özellikle hükümet üyeleri ve üst düzey yöneticiler arasında ayrımcı olmayan bir davranışı desteklemeye;

Eşitlik konusunda erkeklerde duyarlılık artırmaya ilişkin olarak:

- hükümet üyeleri ve üst düzey kamu görevlilerini örneğin yetiştirme kursları düzenleyerek kadınlar ve erkekler arasındaki eşitliğe duyarlılaştırma çalışmalarını geliştirmek;
- yönetim görevlilerini yetiştirme kurslarına kadınlar ve erkekler arasında eşitlik sorununu da katmaya;
- geleneksel erkek rollerinden farklı davranan erkeklere hoşgörü ve destek sağlayan bir kamuoyu oluşturmak üzere kadın, erkek rolleri modellerinin değişmekte oluşunu açıklığa kavuşturma;
- kadınlarla erkekler arasında eşitliğin erkeklerin de kaygısı olmasını hedefleyen konferans, kampanya türü etkinlikleri-bu etkinlikler, daha fazla eşitlik ve işbirliği hedefine kişisel katılımlarını sağlamak amacıyla erkeklerin ailesel, işsel ve toplumsal rollerinin

bilincinde olmalarını aynı şekilde, kadınların ailedeki yeni rollerinin bilincinde olmalarını içerir-teşvik etmeye;

Yetiştirme ve eğitim alanlarında:

- her aşamasında eğitim ekiplerinin ve ailelere hizmet sunan görevlilerin her iki cinsiyetten oluşmasını teşvik etmeye;
- kız ve erkek çocuklarının yeni yöntemlerle sosyalizasyonunu geliştirmek ve kadınlarla erkeklerin geleneksel rolleri üstüne basmakalıpların oluşmasının önüne geçmek üzere daha çocuk bahçeleri ve ilkokul aşamasında yetiştirme ve eğitim programlarını desteklemeye;
- erkekler için, çocuk yetiştirmede sorumlulukların paylaşılmasını güvence altına almayı hedefleyen, kadınlar içinse erkeklerin katılımı kabul etmelerini hedefleyen, yetiştirme ve eğitim programlarını desteklemeye;
- öteki kişiye saygıyı güvence altına alan eğitime önayak olarak, şiddet uygulayan erkekler için de uygulamalı ve tedavici edici girişimleri destekleyerek erkeklerin kadınlara şiddet uygulamasını azaltmayı ve giderek yoketmeyi hedeflemeye;

Araştırma alanında:

- erkekler hakkında cinsiyet bakış açısıyla çalışma ve istatistiklere destek olarak, yaşam koşullarının her yönüyle erkekler ve kadınlar üstüne bilgileri iletmeye;
- kadınların kariyerlerinde, yaşamlarında ve özelemlerinde meydana gelen değişikliklerin erkek kimliği üzerindeki etkilerini irdeleyen çalışmalara destek olmaya;
- erkeklerin kendi erkek kimliklerini algılayış biçimleriyle ilişkileri üstüne araştırmaları desteklemeye;